

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

...Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvari... Narodna poštovica.

na temelju po dogovoru.
predbrojbu, oglašavanje, naputnicom ili položajom štationice u Beču ministarstvu lista u Pulu.
naručbe valja točno označiti imo, prezime i najbližu poštu predbrojnika.
to list na vrijeme ne primi, ako to javi odpravljenstvu u svjetlosti pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izdana napisu „Reklamacija“.
ekovnog računa br. 847-849.
Telefon tiskare broj 38.

izlaz: svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n e t i s k a j u , a n e f r a n k i r a n i n e p r i m a j u .
Predplata se poštarinom svojih 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2.50 na pol godinu.
Izvan carovine vihu poštarina plaća i utužuje se u Full.
Pojedini broj stoji to h., zao- stali 20 h., kuli u Pulu, toli izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmptić i dr.“ (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavač Jorko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Full ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Uskrs!

Ponizan i ubog došao je na svijet, velik i slavan uskrsne!
Najveće patnje i muke podnio je čak do smrti Križa, da u svem svojem Veličanstvu slavodobitno uskrsne!
A sve za spas ljudskog roda!
Te misli ispunjavaju dušu svih pravih kršćana za vrijeme ovih svetih uskrsnih blagdana.
I naš hrvatski i slovenski puk u Istri duboko čuti božansku bol svog Spasitelja, sjećajući se svojih narodnih mukotrpnih patnja i progona sa strane otihi, kojima je kroz stoljeća branio dom i ime u iskrenom uvjerenju, da će mu barem kadikad zasjati ljepše sunce olakšanja velikih narodnih boli i patnja. Ali ljudi su tek ljudi, i vjerovao je u poštenje njihovo, misleći jadan, da će ostati ti ljudi barem kršćani i imati na umu zašto je Božanski Spasitelj pokazao ljudima put do jednakosti, bratimstva i slobode svima stvorenim na sliku i priliku Njegovu, a kao čovjek žrtvovao i sebe himbi i opakosti nevaljalaca, da pokaže u svojoj golotinji opakost i pokvarenost mogućnika.
Pet dana prije Njegove muke i sramotne smrti na Križu pozdravljali su himbenici i licemjerci Njegovo slavno ulazjenje u grad Jerusolim pjevajući Mu: hosanna, hosanna, pružajući Mu maslinove grančice kao simbol, znak, mira, ljubavi i sloge među narodima. A nezahvalnost i opaka sebičnost ljudska, kojom mogućnici uvijek pripravnom zloradošću

računaju, uhvatiše Ga i obtužiše, a kasnije peruć tobož ruke kao nevini janjci u vučjoj koži, jedva pričekavši zgodu i Nevinoga, Boga živoga i pravoga, Pravednika, odsudiše na sramotnu smrt Križa. Ali Pravda i Istina pobjedila je sve svoje neprijatelje, i dan velikog Uskrsnuća unio je zabunu u njihove griješne redove.
Tako se slično događja i našem istarskom patniku. Kroz stoljeća i stoljeća podnaša umilno progone i izazivanja od svojih mogućnika i mukotrpnopodnaša boli, uzalud tražeći na svijetu lieka. — No „narod, koji spava, još nije umro“, zlatne riječi našeg velikana blagopok. istarskog Apostola biskupa Dobrile, obistinile se, i hrvatski puk Istre probudio se i ustao na noge za svoj hrvatski jezik i božanska prava. Poručio je svim silnicima i mogućnicima, da im neće više uspjeti uspavati budnost i svijest hrvatskog i slovenskog puka u Istri.
Eto sada od lanjske godine i nam Hrvatima i Slovincima u Istri silnici i mogućnici pružiše maslinovu grančicu mira i ljubavi.
Mogućnik i silnik ne pruža ruke pomirnice tako lahko. A gdje su bili, pitamo mi, kroz stoljeća? Narodna svijest, volja naroda prisilila ih nato! Zato će i predstavnici našeg naroda sklopiti s njima mir i ljubav jedino po nauči Spasitelja čovječanstva, na temelju slobode, jednakosti i bratstva. Sloga i mir je jedino moguća u pravu za svih, a ne na štetu slabijih, a korist mogućnika, ne da bude danas: hosanna — slava, a sutra: propni gal

Uskrsnuće našeg naroda napreduje; maslinovu grančicu primamo rado, ali jedino na temelju jednakosti i prava, kako je naučao božanski Naučitelj, među svim ljudima jednakopravnost, slogu i ljubav!
Zato i mi zadojeni tim božanskim naukama Uskrsitelja čovječanstva tvrdo ufamo, da će i nama u Istri osvanuti narodno Uskrsnuće, da budemo dionici slobode i prava.
U toj utješljivoj nadi, uz očuvanje sloge i ljubavi, pozdravljamo naš hrvatski i slovenski puk u Istri, želeći mu: sretnu Uskrs!

Pitanje talijanskog sveučilišta.

Govor zastupnika prof. Vj. Spinčića izrečen u sjednici carskingskoga vijeća dne 11. o. n. j. (Konač.)

Veliko je pitanje: gdje?
Protimba Talijana je shvatljiva; jer se ima talijanske uzgojne zavode u talijanskim mjestima ustrojiti. Manje shvatljivom mi je protimba Niemaca. Beč bo je glavni grad države i prijestolnica čitave habsburske monarhije, u kojoj žive toliko plemena. Sva plemena plaćaju poreze za cara i središnje urede za sve središnje činovnike, te bi morala sva plemena u takovom gradu, ako i ne poseve jednaka, to ipak skoro ista prava uživati kano i drugi. Beč bi morao biti Austro-Ugarska u malenpm... (Zast. Neumann: Imao bi biti!) Da, imao bi biti... u kojem bi sva plemena svoja uzgojna središta, svoje propovjedi u crkvah imala i gdje bi se ili u uredima razumjeti imalo. Ako je dakle Beč glavni grad države i prijestolnica i ako imade biti središte monarhije, kao što će to haš Niemci da bude, tada neka predstavlja na neki način također austro-ugarsku monarhiju čitavim svojim postupkom prema različitim

narodom. Iz toga gledišta nebi imao biti nitko protivan ako su Talijani zadovoljni.
Talijani i njihovi zastupnici zhihtjevali su prijašnjih godina i desetgodišta jedno sveučilište ili pravnu fakultetu „in una delle provincie italiane dell' Impero“, u jednoj od talijanskih pokrajina države. Ovo nebijaše već radi toga moguće, što neima nijedne talijanske pokrajine, izuzam ako se uzme južni Tirol, Trentin, za takovu. Za sada ona još to nije, nu ja želim Trentincem, da bi čim prije moguće svoju vlastitu pokrajinu u Trentinu dobili. (Odobranje.)
Fakultetu nebi se dakle moglo u talijanskoj pokrajini ustrojiti, jer neima takove. Kasnije došli su Talijani na gesto „Trieście o nulla“, ili Trst ili nista. Nisu možda svi Talijani tog mnienja, ili nobijahu; sudeć bar po dvaput već spomenutoj interpelaciji gospode Faidutti Conci nebijaahu tog mnienja prije. Oni su tada stavili upit, ali nebijaše nigdje rečeno, gdje da im se ustroji pravnu fakultetu, već je rečeno obćenito, da žele fakultetu imati. Razlozi za to, što bi Talijani htjeli imati u Trstu talijansku fakultetu jesu po mojem mnienju najbolje označeni u spomenici talijanskog akademienog djaetva od godine 1905. Talijanski djaci Austrije jesu za talijansko sveučilište u Trstu. Oni kažu, da bi to sveučilište imalo biti u Trstu, jer imade tamo mnogo drugih skola, osobito srednjih skola; vrlo mnogo knjižnica, muzeja i drugih zavoda, da je Trst već zgradu za talijansku pravnu fakultetu pripravio, da se je obvezao, da će godimice 10.000 K doprinasti... (Zast. Dr. Pitacco: I ostali talijanski gradovi obvezali su se na to!) Dobro! U spomenici talijanskog djaetva Austrije nije to spomenuto. (Zast. Pitacco: Nije posve točno, jer su se i drugi talijanski gradovi obvezali, da će za talijansku fakultetu u Trstu doprinesti!) Ja navadjam spomenicu, a vi čete ju već popuniti. Stoji tamo nadalje, da broji Trst 178.000 stanovnika, od kojih preko 140.000 Talijana, 24.000 Slovenaca i 8000 Nie-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)
Prve molbe biskuplje Tršćansko-Koparske.
Postupkom biskupa Flappa u biskupiji Porečko-Pulskoj, uznemirio se je naš narod također u biskupiji Tršćansko-Koparskoj; uznemirili su se njegovi dušobrižnici i njegovi svjetovni predstavnici. Spopao jih je strah za samu vjeru, bude li se onako radilo u ovoj kako se je radilo u onoj biskupiji. Počelo se je slati molbe na Sv. Oca. Slao jih je narod pojedinih župa. Slao jih je hrvatskim jezikom, uz prevod latinski. Poslalo su jih sve ili skoro sve župe srednje i sjeverne Istre. Poslane su većinom mjeseca septembra 1899. Glasile su hrvatski ovako:

„Sveti Otče!
Od pamtlivijeka bijaše u našoj župnoj crkvi u (sjelo)župi) dekanat (sjelo dekanata) u navadi staroslavenski jezik kod svetih obreda — pisan nekada slovima starinskimi, u novije pako doba latinskimi u knjigi: nozvanoj „Ščavet“.
Danas rabi se „Ščavet“ kod cijelo službe božje osim nekojih dielova sv. mise, rimsko-slavenski ritual pako za podjelivanje sv. sakramenata kao također za druge blagoslove.
Svećenici pako — djelomice prisiljeni radi pomanjkanja liturgičkih knjiga, djelomice radi nepoznanja jezika i glagoljskih slova — uvedoše jedni kod pjevanja sv. mise malo po malo svojevojlno jezik skoro puke, drugi naprotiv jednoslavno latinski, tako, da se u zadnje vrijeme rabi medju godinom u naših crkvah osim nekojih obreda iz „Ščaveta“ još snio ritual rimski.

Jezik, koji se rabi u takozvanom „Ščavetu“ nemože se smatrati kao jezik pučki obzirom na jezik staroslavenski, koji je od Sv. Stolice dozvoljen u naših liturgičkih knjigah tiskanih već višo puta, već je, kako kažu filozofi, kasnija promjena hrvatskine i osim nekojih riječi i nastavaka, posve jednak jeziku staroslavenskomu.
Nek se usporedi n. p. slava, vjerovanje, prislovlje itd. sa dielovima sv. mise u misalu staroslavenskomu. U tomu je glavna razlika, što se „Ščavet“ piše latinskimi slovima, a takozvana staroslavenska vlastitim pismenim; od kuda dolazi najveća poteškoća za svećenike, naučena na latinska pismena, rabiti staroslavenski jezik.
Tim ostaneć pako ostaje u istinu prastara ova poraba povlastica slavenskoga jezika u naših crkvah u jezgri to se nalazi u posjedu; niti mogu škoditi ovoj povlastici papinskoj zlorabom ili neuporabom od

strano svećenstva, jer posvojenje u protivno niti je moglo početi, jer manjkaje pravni temelj, te bi se morala dokazati barem dobra vjera.
Na koncu potpisani molitelji, koji smo osvjedočeni o prastarog povlastici slavenskoga jezika u našoj župi, molimo ponizno prostiri pred nogama Vaše svetosti, da bi se dostojala iz punoće svoje oblasti upisati našu crkvu u imenik crkava Tršćansko-Koparske biskuplje, koje uživaju porabu staroslavenskoga jezika u svetih obredih, te odredili potrebito, da se sveta služba božja u našoj župnoj crkvi i podružnicah vrši u jeziku slavenskomu, za da se ne vesole naši neprijatelji, razkolnici svete rimske crkve, koji žive medju nama i da nam ne spočituju, da crkva rimska zove k sebi narode, ne da budu katolici, nego da budu latini.“ (Sliedi.)

maća; da je Trst talijanski grad i talijansko središte.

U Trstu podliposto.

Većinu spomenutih činjenica moglo bi se i u drugih gradovima naći i radi običane podpore nebi se imalo pravnu fakultetu u Trstu ustrojiti. U ostalom treba navedene brojke nešto izpraviti. Polag popisa pučanstva, od godine 1900. nabrojilo se je u Trstu 116.000 Talijana pripadnika — jer brojim samo one, jer držim, da se sveučilište neima ustrojiti za tudje državljane — 24.000 Slovenaca i 8000 Nijemaca. Da nisu pak ove brojke istinite pokazali su razni izbori; tako primjerice izbori godine 1900., kadno je Dr. Rybář prvi put proti Dr. Hortisu kandidirao i 8000 glasova proti 10.000 glasova, koji su odpali na Dr. Hortisa, dobio. Među 24.000 stanovnika, neima zaista 8000 imajućih pravo glasa. (Odobranje.) To pokazuje i državni izbor godine 1907., kadno nebi jase, kako je poznato, nijedan od talijansko-liberalnih kandidata izabran, već sve samo socijaldemokrati i jedan Slovenec Sada, ste vi g. Dr. Pitacco ntrag došli — možda će doći i drugi — nu tim se neće broj Slovenaca nimalo promjeniti. Također kod izbora za občinsko zastupstvo godine 1909., odpalo je mnogo hiljada glasova — nemogu se sjetiti baš koliko — na slovenske kandidate. (Zast. Dr. Rybář: I u samom gradu!) Da. (Zast. Dr. Pitacco: Ovi su kasnije nadošli!) Slovenec bijahu već tamo onda, kad se je grad Trst Habsburgom predao, što se može iz poviesti, iz dočlenih dokumenata, koje je jedan od vaših, Dr. Kandler tiskao, dokazati, dakle već godine 1882. Gospodin kolega Dr. Pitacco došao je također jedva kasnije u Trst. (Veselje.)

Trst nije po onom, što sam kazao, talijanski grad, a kad bi i bio — *dato sed non concessio* — i tada nebi bilo opravdano, da se u Trstu ustrojiti talijansku pravnu fakultetu, jer se ni fakultete ni sveučilišta neustroja za pojedine gradove, već za čitave krajeve. (Odobranje.) Tu su brojevi, koje sam danas izvadio iz popisa pučanstva od godine 1900., osobito uvažena vrijedni. Istra ima 336.000 pripadnika, od kojih je 136.000 Talijana i 190.000 Hrvata i Slovenaca. Gorica i Gradiska imadu u svemu 325.000 stanovnika, od kojih je 81.000 Talijana i 140.000 Slovenaca. (Čujte!) Dalmacija, koja dolazi također u pretres, imade 584.000 stanovnika, od kojih je 15.000 Talijana a 570.000 Hrvata sa Srbima. Kranjska imade 501.000 stanovnika, od kojih je 269 Talijana — lakav broj niti nedolazi u pretres — i 473.000 Slovenaca. Pribrojimo tomu stanovnike Trsta, to imamo 1.797.000 stanovnika, od kojih je 318.000 Talijana i 1.397.000 Hrvata i Slovenaca, bez Stajerske i Koruške. Ako je Trst nekim načinom središte Talijana Primorja, to je također središte Hrvata i Slovenaca. (Odobranje.) Ne samo onih, koji u Trstu i u okolici žive, već i onih, koji u Trst gravitiraju. (Odobranje.) Uzme li se pako u obzir također Talijane iz Trentina, tada Trst nije više središte talijansko; nu kad bi i bilo, to je još uvijek broj Slovenaca i Hrvata ove polovice monarhije mnogo veći nego li je broj Talijana.

Kako slijedi iz rečenoga, stojimo mi Slovenci i Hrvati na stanovištu, da je e. k. vlada dužna, da pruži svim plemenitima priliku, da se u svojem jeziku naobrazu, također na sveučilištih. Hoće li se jedno jednojezično sveučilište ustrojiti, tada mora isto ustrojeno biti u jednom jednojezičnom gradu i ako je moguće u jednoj jednojezičnoj pokrajini. Hoće li se to u jednom više-jezičnom, na primjer dvojezičnom gradu, kraju ili pokrajini, tada mora isto biti također dvojezično. (Odobranje.) Ako bi se imalo talijansku pravnu fakultetu u Trstu ustrojiti, tada bi se moralo također

jednu hrvatsko-slovensku, bilo paralelno, bilo posebice ustrojiti. (Tako je!) Vlada je dakle po našem mišljenju dužna dati Talijanima jednu pravnu fakultetu. Nu, ja moram odmah dodati, ona je takodjer dužna takovu dati i ostalim plemenitima. Ako bi se ju imalo dati, kao što je rečeno, Talijanom u Trstu, tada bi se ju moralo dati Slovenecima i Hrvatima u istom gradu, jer bi oni inače bili silno zapostavljeni, što je razvidno iz prije spomenutog razglabanja u izvještaju proračunskog odbora od godine 1905., što no ga jurve navedoh. Uzeo se mora obzir i na mnogobrojno slovensko autohtono stanovništvo u Trstu, koje se sve to više jača uzporko protivbe autononimih i državnih oblasti; istotako i na stanovništvo okružja, u čijem središtu ima se sveučilište ustrojiti. Talijani neće pako ni da čuju o slovenskoj i hrvatskoj pravnoj fakulteti u Trstu. A zašto neće da o tom ista čuju? Mi smo primorski slavenski i talijanski zastupnici već godine 1904. pregovore vodili, te u službu *officia boni viri*, posrednika preuzeli s jedne strane preuzvišeni gospodin Dr. Pacić, s druge strane barun Malfatti. Nu čim se je za to u Trstu doznalo, da se mi naimo bratski pogovarano o našim važnim školskim poslovima, sazvala je „Patria“, političko društvo, odmah skupštinu, na kojoj je već sada pokojni Dr. Venezian među ostalim i sljedeće izjavio: „Mi smo ovdje u Trstu gospodari za sve vjekove, te mora talijanski značaj grada i čitavog našeg kraja — *regione della Alpi Giulia* — sačuvan ostati. Samo pod tom pretpostavom može se sa Slovenima progovarati. (Čujte! Čujte!) Oni moraju priznati, da su gostovi u ovoj talijanskoj pokrajini.“ (Zivačno medjuklicij.) To su razložili, radi kojih nebi Talijani na ustrojenje slovenske i hrvatske pravne fakultete tamo pristali.

Slovenci i Hrvati morali su odgovoriti na to na skupštinih a posljedica svemu bijaše ta, da su pregovori prekinuti, za čim je valjda pokojni Venezian i išao.

Nesto slična dogodilo se je i prošle godine. Mi smo u prostorijah talijanskog kluba bratski i prijateljski zajedno sjedili pogovarajući se o tom, što bi se u naših školskih poslovih utinili imalo. Nu kasnije popitalo se, kako se čini, za mišljenje u Trstu, najpače one, koji nebijahu prošle godine ovdje u parlamentu još zastupani, i naši su pregovori odmah prekinuti. (Medjuklicij.)

Talijanska pravna fakulteta nebi imala biti ustrojena ni u nijednom drugom gradu Primorja, kano ni u Trstu. Slovenci i Hrvati nemogu priznati talijanski značaj ovog grada ni Primorja u obće, oni se ne smatraju u Primorju gostovima, već jednopravnim državljanima. (Odobranje i plieskanje.)

Jedno pravno u Trentu ili Roveretu.

Proti Roveretu ili proti Trentu kaostu ni proti Beču — ako Talijani nemaju ništa proti tomu — neimaju Slovenci i Hrvati ništa. U tom slučaju zahtjevaju oni za sebe pravnu fakultetu u Ljubljani (Dobrol), gdje se je već pred 50 ili više godina predavanja u slovenskom jeziku održavalo i gdje je grad pripravan također kojesta za takovu fakultetu živovati, gdje je i zemaljski sabor stvorio zaključak, po kojem se nebi ni Niemcem krivo učinilo, jer bi se, kako ja mislim i njemačka predavanja održavalo. (Medjuklicij.)

Nadlje traže Hrvati i Slovenci za prije navedeni slučaj, ravnopravnost nauku i izpita na sveučilištu u Zagrebu. Tamo se predaje u hrvatskom jeziku, te mogu — kako nas je već prije gospodin kolega Dr. Pitacco hotio podučiti — također Hrvati iz Istre i Dalmacije predavanja slušati. Tamo se može prvi a sada i drugi i četvrti izpit položiti, ali za to valja ovdje u Beču te izpiti popuniti. (Zastupnik Dr. Pitacco: Ne iz sviju predmeta!) Iz sviju. (Zastupnik

Dr. Pitacco: Nu u naredbi nestoji tako!) Zlilbože iz sviju, drugog i trećeg izpita. K tomu valja pripomenuti da se na prirodoslovnoj fakulteti nemož nikakav izpit položiti, koji bi kod nas vrijedio te da se tamo nemože postići doktorat, koji bi kod nas vrijedio i da se ima za ravnopravnost još mnogo učiniti premda je ono sveučilište uređeno kano i sveučilišta u Cislajstani. Manjka još možda jedna ili dvie profesorske stolice za nekoje predmete, koji su u ovoj polovici od važnosti. Nu kraljevska hrvatska vlada izjavila se pripravnom da će ustrojiti stolice i za ove predmete, u obće svo poduzeti, što bi austrijska vlada u tom obzir od nje tražila.

Na to odnoče se predlog potiče, kako smo doznali, od oktobra ili novembra prošle godine. Austrijska vlada nije do sada, koliko nam je poznato, na to odgovorila. (Medjuklicij.)

Pod kojimi uvjeti jesu Hrvati i Slovenci za Trent ili Rovereto.

Još jedno zahtjevali bi mi, gospodo moja, ako bi se imalo pravnu fakultetu u Roveretu, ili Trentu ili u Beču ustrojiti, a to je pravednost, na koju se gospoda Talijani veoma rado pozivlju, ako slogod traže. (Medjuklicij.) Kako izgleda ta pravednost Talijana prema nam, i to talijanske većine u zemaljskom saboru i u gradskom zastupstvu u Trstu, kako je izgleda u pokrajini Istri, o tomu bi se moglo čitave knjige napisati. O Istri neču danas da govorim, i to radi toga ne, jer traju pregovori između zastupnika objih narodnosti. Ja bi jako rado velom zaboravnosti sve prikrio kad bi samo u budućie imala pravednost vladati. Nemogu ipak od manje a da nesposmemenem, što se u Trstu događja. Od godine 1883. amo, 27 godina dakle leži molba tršćanskih Slovenaca za slovenske pučke škole u gradu Trstu neriešena. (Čujte!) 27 godina je već molba kod svih oblasti, nu tršćanski magistrat, tršćanska občina nije se jošie našla pripravnom, da dozvoli novac za jednu slovensku školu. Kao da Slovenci, koji tamo staniuju, nebi ništa plaćali, kao da nebi izravne i noizravne poreze, potrošarinski porez i sve ostale plaćali. Država uzdržaje lamo njemačke škole, municipij talijanske škole a Slovenci neka budu bez ikakve škole! (Čujte! Čujte!) Tako izgleda talijanska pravednost, na koju se tako rado pozivlju i tako izgleda provedba članka 19. državnog temeljnog zakona kad se radi o tomu, da Talijani taj članak prema drugim provedu. Pravnu fakultetu hoće da imadu, gospodo moja, ali pučkih škola neće da nam dadu. (Posve pravol!) A na tom su jednako krivi municipij, občina kano i država, isto i austrijske vlade. Vlade ho nisu samo radi toga tu, da štiju zakone i da ih provodjaju, već također da ih poštuju i provesti dadu. Pa ako neimaju Slovenci u Trstu nijedno škole, to je samo polovica krivnja na Talijanima a druga polovica na e. k. austrijskim vladama. (Zivačno odobranje i plieskanje.) Od e. k. vlada samih je odviseo, da se ustroje specialne škole, pomorske škole, obrtne škole i srednje škole. Misliše li, da postoji koja tamo? Nijedna — u obće nijedna slovenska škola: nijedna pučka škola, nijedna obrtna ili koja druga specialna, nijedna srednja škola — u obće ništa. To će reći, gospodo moja, da se postupa s nama kano s robovi ili Zulukafci. (To je justitia!) To je „Justitia regnorum fundamentum“ i radi toga ide tako dobro državi, u kojoj se sa pravednošću tako postupa.

Na u nebo vapljućih nepravdih u školskih poslovih, koje se nanaša Hrvatima i Slovenecima, nisu — to opetujem — samo Talijani, već također e. k. vlade krive, koje su zvane i dužno zakone ne samo štovati već također, kano je rečeno, zakone poštovati dati. Nopravdu, koja nanašaju Talijani Slovenecima i Hrvatima u

školskih poslovih, utopuju stranke, koje bi glasovale pravnu fakultetu, ako se nebi pomenute nepravde odstranilo. (Posve p. Bilo bi najbolje i svaki odgovarajuće bi stranke tako dugo in *suspensio* zadržati, dok se u Trstu i u Istri pučko- i srednješkolsko i specialno školstvo, uredi. (Odobranje.)

Proti postupanju e. k. vlade, koja hoće, da Talijanom dade tako naglo pravnu fakultetu, prije nego li se dade Slovenecima i Hrvatima pučke i druge škole, proti takovom čustvu pravednosti e. k. austrijskih vlada moram da najodlučajnije prosvjedujem i da pri tom spomenem, da poznaju u obće hvala Bogu Slovenci i Hrvati to čustvo pravednosti e. k. austrijskih vlada već dulle vremena i da se polag tog spoznanja već prilično ravnaju. (Zivačno odobranje i plieskanje. Govorniku čestitaju s mnogih strana.)

Glavna skupština Gospodarske Sveze za Istru u Pulji.

U četvrtak 10. t. mj. održavala se je glavna skupština naše Gospodarske Sveze za Istru, polag jur objavljenog dnevnog reda. Bilo je zastupano, što po odaslanicima i po legitimacijama ukupno 97 zadlanjenih zadruga.

I.

Predsjednik Sveze Dr. M. Laginja otvorio je poslije 10 sati skupština, u velikoj dvorani „Narodnog Doma“, pozdravivši prisutne i navjestiv još dvie točke dnevnog reda, naime: *izvješće o reviziji*, što ju je učinio revizor Zadruga Sveze ljubljanske g. Vjekoslav Pado, dne 12. decembra 1908. i odnosni dopis Zadruga Sveze, pak točku o stanovištu istarskog zadrugaštva proti naumljenom porezu na vino. —

Stvar o reviziji bila je već prošle skupštine 27. aprila 1909. na dnevnom redu, ali se nije mogla obaviti; jer je dotični zapisnik i dopis pripio tekak mjeseca juna g. 1909., a od onda nije bilo skupštine.

Pitanje o naumljenom porezu na vino također je prešlo, jer treba da i mi iz Istre u tom pogledu rečemo svoju, kako i drugi krajevi i drugi narodi ove države navlastito seljani — vinogradari.

II.

Točke dnevnog reda: *Izvješće o djelovanju i obracun* raspravljaju se skupa, pošto su u tesnom spoju, a izvješće je dielomice, obracun posve na dobro jur tiskao i porazdieljen među prisutne.

Tajnik g. Vranković pročitao je tiskan obracun. Pristupilo je u Svezu tiekomi god. 1909. novih zadruga 19. Zadrugh dielova u svem uplaćenih je 5900 kruna. Čisti dobitak iznaša: vjedno s lanjskim ukupno K 138470.

Predsjednik tumači nakon toga način knjigovodstva, kakvo ima Gospodarska Sveza za Istru i neke poglavitiije stavke obracuna, koj je u cijelosti objavljen već u našem listu od posljednje sabote. Spominje zahvalno izdašnu nagradu, koju mu je doznačio upravni odbor sporazumno sa nadzornim, usljed čega stavka „plaće i nagrade“ pokazuje prema prijašnjim godinama znameniti povratak. Ali od toga naše zadruga — članice netrpe ništa, jer kačo svim drugim Svezam tako i našoj, država i pokrajina davaju prilične prinose za njihove urede, plaće i nagrade, jednom riječi za Svezino upravne troškove. Kada toga nebi bilo, on nebi ni uzimao onakove nagrade, koje bi trpale pojedine članice posebnim godišnjim prinosisima, dočim je ovako, bez njihove štete, mogao napustiti skoro posvećama poslove svog zvanja i posvetiti se upravi naše Sveze.

nebi p... (Posve p... covarajuće... p... zad... čko - srednj... uredi. (Odo... de, koja hoće... g... pravnu fa... de Slovincem... ole, prbi lak... k. austrijskili... prosvjedujem... da poznaju u... i Hrvati to i... strijskih vlada... olog tog spo... Žvahno odo... niku čestitaju

na... stru u Poli.

M. Laginja... pštinu, u ve... Damas, po... dvie točke... o reviziji... ručne Zveze... dne 12. de... is Zadrudne... tu istarskog... m porezu na

prošle skup... vnom redu, ... r je dotični... ar mjeseca... e bilo skup... ezu na vino... da i mi iz... svoju, kako... i ove države... jari.

rešte o djelo... se skupa, ... izvješće je... dobro jur... risutne. ... no je tiskao... vno tijekom... Zadrudnih... 5900 kruna... s lanjskim

toga načina... Gospodarska... vitije stavke... objavljiven već... subote. Sp... gradu, koju... sporazumno... avka plaće... Ali od toga... je ništa, jer... i našoj, ... ične prinose... rade, jednom... skove. Kada... zimizamo ona... pojedine čla... osima, dočim... mogao na... svog zva... Sveze.

Luka Križo, predsjednik pad... odbora izvješćuje, da je nakon... jedu od strane revizora, nadzorni... por od svoje strane također potpuno... obrio obračun i to utvrdio u posebnom... pisaniku svojih sjednica. Skupština je na to jednoglasno odo... la izvješće i proračun za g. 1909. Glede porabe čistog dobitka, Odbor... olaže, da se gleda stvoriti čim veća... hrana (rezervni fond), zato neka se u... ime odredi K 1000.—, a od ostalih... 38,70 neka se podijeli dividenda 5%... am zadrugama članicama, koje su do... nca 1908. već bile uplatile svoje za... žne djeleve; tih 5% na K 3900.—... ositi će K 195.—, a ostatak neka se... si na novi račun.

Član g. Jos. Stihović predlaže, neka se... idenda ne dieli, jer da malo iznaša;... e neka se cilji preostatak od K 384,70... redi za posebnu prihranu, u svrhu pri... moći, do potrebe onim zadrugama čla... cama, koje bi ju po vremenu trebale... ih će biti uvijek budi koja.

Predsjednik spominje ovo: Stihovičeva... sio je dobra. U tom pogledu učiniti... se što bude moguće, i država i pokra... a davati će u ime podupiranja učla... enih zadruga posebne godišnje prinose. Mora po dužnosti, da brani predlog... bora i to s ovih razloga: Dividenda... pravdna i korisna. Pravdna zato, jer... pravo, da zadrugama članicama ne leži... tvo onih 100 kruna svakoga zadrud... je diela, koje bi mogla porabiti inače... o zajmove ili uložke; a korisna je di... enda zato, jer će one zadruge članice... ima potiče novca, mjesto da ga svegu... žu kod drugih zavoda, ili da ga doju... zajam, radije uzeti koji zadrudni dio... e i tim uvijek više jačiti našu Gospo... sku Svezu.

Misli, da će ugoditi svima, ako postavi... glasovanje ove predloge: Predlog odborov: U prihranu 1000 K, dividende 5% onim zadrugama, kojih uplatile zadrudne djeleve do konca 1908. Primljeno, prvo jednoglasno, drugo ve... om glasova. Predlog Stihovičev omeđajšen samo na... načni ostatak: Da se taj stavi u p... bnu prihranu za pripomoć čla... ama, koje bi je kada trebale. Prihvaćen jednoglasno.

III.

Predsjednik javlja, da je član upravnog... bora g. Dr. Konrad Janežić radi... bljenosti od sjedišta Sveze i radi mno... je poslova svoga zvanja položio čast... ornika. Nakon uzaludnog nastojanja, da ipak... nek, odbor je morao prihvatiti to od... nuće. Predsjednik prekida skupštinu na malo... ova radi dogovora o kandidatu.

Poslje toga skupština bira jednoglasno... upravni odbor gosp. Mirka (Kazi... ka) Jelusića, načelnika općine Kasi... ske. Uzeo se je pri tom bez sumnje u ob... okolnost, da jedan odbornik treba da... de s istočne Istre i ako su nezgodne... metne prilike sa Pulom, a drugo, da... g. Mirko Jelusić poznat kao izvrstan... avitelj, jer i naš narodni protivnici... znavaju, da je uprava Kastavske ob... je baš uzorna, a to se ima pripisati... glavito baš njezinom načelniku. Stalni smo, da je Gospodarska Sveza... Istru učinila izbor, na kojem joj se... že čestitati i dostojno zamjenila, od... bivšega g. Dra. Janežića.

VI.

Revizorsko izvješće.

Donesni dopis ljubljanske Zadrudne... ze od 17. juna 1909. broj 426 pročita

je na poziv predsjednika od riječi do riječi... revizor g. Vjekoslav Pele.

Predsjednik izvještava na to, da su ne... dostatici, koje je revizor decembra 1908... bio našao; i koji ne pokazuju baš bitnih... pogrešaka, odftranjeni, dotično popravl... ljenati svi osim jednoga. Taj jedan nedo... statak — da Sveza neima vatrobrogno... ormaru; za knjige i isprave, još postoji, all... će se i to nabaviti čim prije. Inače... nije pogibelji od požara: ni provale; obz... nizom na palašu, gdje je uređ Sveze: (u... Posujilnicu, koja ima svoga dvornika... stražara), a gotovog novca Sveza ne dži... osim malenkosti za tekuće troškove, već... redom' ulaze sve, bilo pri Posujilnici' bilo... pri poštnoj štedionici.

V.

Resolucija proti zakonu u porezu na vino.

O tom je pod začasnim predsjedanjem... najstarijeg prisutnog odbornika g. Dra... Bielinškoga, dao referat predsjednik Sveze... g. Dr. Laginja. Ovo je tok misli, koje... je razvio: Do godine 1829. (izuzamš... kratko doba francoskog gospodstva) u... ovim stranama, kao ni po ostaloj Austriji... daća na vino nije bila jedinstvena ni, re... cimo; državna. Plaćalo se je nešto go... spoštijama (kao desetinu) nešto pojedini... ovlštenim, a nešto su dobivale občine... već onda. — Zakonom od godine 1829... ukinute su, uz odštetu, te pojedine i pre... razne daće, i uvedena je jedna općenita... daća na vino, al to ne tako, da bi se... plaćalo od svega vina, što se trguje, nego... samo od onog vina (i siljenih stvari, kao... likera, što se prodaje na maleno, ispod... jednog bečkog spuda (eimera), ili... kako sada rečeno ispod 56 litara.

Zato mi nismo nikada imali porez... na vino, nego smo imali samo potro... šarinu (daccju), to jest daccu na malu... prodaju.

Onaj zakon od god. 1829. promijenjen... je drugim zakonom od 12. maja 1859... broj 77. koj je htio potrošarinu vina i... drugih pića i mesa nekako porazdijeliti... na općine i pobirati u prvom redu po op... ćinama.

Ali već godine 1862. zakonom od 17... augusta broj 55. ukinut je onaj od 1859... te se je potrošarina vratila na stari način... utjerivanja, u prvom redu putem zokupa... družbi sastojećoj od svih dotičnih obr... tniku (krčmaru, mesaru i petešaru), a tek... ar kad se nebi mogli pogoditi s takovom... družbom iliiti konsorcijom, onda tekar... fianca uzme podase i teč se pod pečat i... taksu, pak što dodje, dodje.

Takov je zakon, kako rekosmo, opeta... od 1862. ovamo sve do danas, a onaj od... 18. maja 1875., broj 84, u bitnosti nije... promijenio ništa, samo je nekoliko povi... slo tarife.

Slabo je bilo, da je fianca trpila, da... u konsorcijima glavnu korist vuku samo... poglavice i da je davala ciele kotare po... jedincem na pogodbu (arendu), kad se... nebi mogla pogoditi sa krčmarima cieleg... kotara. Tako su se pojedinci obično silno... bogatili.

Ali kako bilo da bilo, zapamtimo dobro... da poreza na vino nismo nikada imali... nego samo potrošarinu na ono, što... bi se prodavalo ispod spuda, ili sada is... pod 56 litara:

Sada pak ministar financija koni uda... riti na vino pravi porez, to jest jednu... daću općenitu od 4 kruna po stolltru... za sve vino, koje imaš, izuzamš' ono... što fianca prizna, da ti rabi za obitelj... i radnike od tvoga vlastitog priroda.

Predložio je takov zakon parlamentu u... Beč, jer da su lanjske priprave za vojsku... stajale mnogo milijuna; pak da valja osje... gurati državi veće prihode.

Treba reć istiu, ministar od fiance, predložio je i drugih zakona za povećanje... državnih prihoda; na primjer. veći porez... od većih baština, pak od neženja, pak od... dividenda na dionice akcionih poduzeća,

što se sve bas tiče manje, jer nismo bo... guti, ni neženje; izuzamš' častne sveće... nike; koji se nesmiju ženiti, pak zato ni... nebi nikako morali plaćati poreza na... neženje.

Ali s naumljenim općim porezom na... vino, ubo nas je u srca. Htio je povišiti... porez na proizvodnju piva (bire), ali taj je... potegnuo natrag, jer su počeli rogoboriti... fabrikanti piva, milijonari, koji su mnogo... jači od nas, a s porezom na vino misli... la: je vladu, da će laglje proć, jer su tu... poglavito interesi poljodjelaca, kojih glas... nije tako jak.

Općeniti porez na vino, bio bi poguba... za vinogradare u opće, ali za Istru... napose sa sljedećih razloga:

Naše vino prodaje se mnogo cjenije... nego li vina drugih pokrajina. Teška je... krivica bila, kad bi se od njega plaćalo... 4 kruna, kao i od drugog vina, koje se... prodaje po 40—70 forinta stolltar.

Istarsko vino prodaje se ovih zadnjih... godina po samih 10, 8, 6, dapače i po... sama 4 forinta stolltar, a ljudi, ko i se... razumiju u posle, računaju, da ako nisi... prodao barem po 12, tada nemaš baš ni... kakovog čistog dobitka povrh truda, po... reza od zemlje, galice, sumpora i interesu... na kapital od posudja.

Financa bi so raztresla po svimi kra... jevima, osobna i kućna sloboda bila bi... silno steguta, jer po zakonu stražari bi... mogli dan i noć obilaziti i pregledavati... konobe i skladišta.

Neki računaju, da bi to nadgledavanje... i brige stajale toliko, da bi narod plaćao... silno (jer bi trgovac, koj kupuje, gledao... čim više poreza svaliti na prodavca —... producenta), tako da država nebi ni iz... daleka dobila, koliko se vladu nada, više... nego li sada. Vlada računa da bi joj do... šlo do 6 milijuna kruna na godinu... više, nego li od doadaenje potrošarine.

Na porez na vino došli bi i silni na... meti pokrajine; općine; cestnih odbora i... slični. Istina je, da se i sada među nameti... na vinski daccu, ali ti taknu samo po... trošarinu; a kad bi bio uveden porez... taknull bi sve vino, izuzamš' ono, što bi... ti bilo po milosti priznato od vlastitog... prihoda za tvoj i tvoje čeljadi potrošak.

Ali još je jedan teški razlog baš za... Istru; da se brani proti naumljenom... porezu na vino.

Taj razlog jest u ovom:

Do sada je dobar dio Istre plaćao samo... snižen u daccu od vina: Bila su tri... razreda potrošarine. U prvi razred: padale... su one porezne (male) općine; u kojih se... je računalo, da raste najbolja vrst grozđja... i one, gdje loza nuspjeva, pak se je moglo... računati, da onaj koj ide u krčmu, može... i platiti.

Taj prvi razred potrošarine iznaša po... zakonu od 18. maja 1875. br. 84, kruna... 5'94 po stolltru.

Onda opstoji niži, drugi, razred koj... plaća potrošarine samo krunu 4'46 po... stolltru. To su one porezne općine, za... koje se je njega računalo; da se u njih... proizvodja samo slabo vino.

Onda opstoji još niži, treći, razred... koj plaća potrošarine samo kruna 3'72... po stolltru. To su one porezne općine, za... koje se je njega računalo; da je cionu... vinu razmjerno manjo, nego li po drugim... krajevima Istre.

Evo vam nabrojene porezne općine u... Istri, koje uživaju tu pogodnost:

U drugom razredu, jesu po okružnici... 7. juna 1874. broj 11785 Primorsko gu... bernije, po tadašnjim kotarima, ove:

- a) pod K o p a r: Kubed, Kristovlje, Loka, Podpeč, Sočerb, Čornotić, Draga, Truške; b) pod B u j e: Brda, Merišće, Buje, Krna, Krnsica, Triban, Momjan, Lovrošćica, Materada, Petrovija, Kuberton, Šterna, Kostanjica, Grozbnjan, Završje, Novavas

- (od Črnovrha) i Črni vrh (Verteneglio); c) pod B u z e t: Buzet, Svisveti, Čarnaica, Hum, Svoivjak, Grimalda, Draguč, Račice, Vrh, Vranja; d) pod B e l a j: Letaj, Paz, Posrt, Borut, Previd, Gradinje, Grobnik, Jesenovik, Kozljak, Brdo, Malakraska, Šušnjevica, Čepić; e) pod P a z i n: Keršan, Supetar, Krajičarberg, Kringa, Tinjan, Zamask, Kašćeraga, Grdoselo, Botonega, Gologorica, Cerovije, Tupljak, Pican, Krbuna, Skopljak; f) pod V o d n j a n: Žminj, Vodojan, Šajini, Kanfanar, Bokordić, Smoljani, Štokovci, Sošić, Sv. Vičanar, Roverija, Morgani; g) pod P u l u: Pula, Galežan, Peroj, Stijan, Pažana; h) pod P o r e č: Vrsar, Sv. Lovreč, Baderna, Zbandaj; i) pod R o v i n j: Rovinj, Bale, Selo; k) pod M o t o v u n: Motovun, Zumešk, Rakotovlje, Savišćine, Karojba, Kaldir, Brkač, Novaki, Kastelir, Vižnada, Labiči, Bačve, Višnjak, Montrilj, Sv. Ivan, Šterna, Ritoševbrig (Sv. Vital), Oprtalj, Gradinj, Topolovac, Zrenj, Čepić; l) pod V o l o s k o: Hostil, Serdoči, Jurčići, Rubešl-Matujli, Perenići, Pobri, Bregi, Bernardova, Vasanska, Puharska, Poljane, Oprič, Lovran, Tuliševica, Krnj, Draga, Kalac; m) pod L a b i n: Labin, Brgod, Krmenica, Corovica, Vlnkovo, Plomin, Ripenda, Martina, Berek; n) pod M a l i L o š i n j: Čunski i oba Lošinja; o) pod C r e s: Nerazine, Osor, Punta-križa, Sv. Jakov, Uniže, Belež, Cres, Stivan, Lubenice, Martinščica, Orlec, Prnata, Podol, Ustrine, Valun i Vrana, pak (na otoku Krku): Kornić, Dubašnica-Sv. Anton, Dubašnica-Bogović, Sv. Poška-Skrbe, Sv. Poška-Linardić, Poljica, Punat i Krk.

Istarske porezne općine, koje su imale pogodnost, recimo tako, III. razreda, jesu po tadanjim kotarima, ove:

- a) pod K o p a r: Zazid, Ocizla, Prešnica; b) pod B u z e t: Salež, Sočerga, Roč, Valmovraža; c) pod B e l a j: Boljun, Tiholje, Semić, Dolenjavas, Gorenjavas, Lesišćine, Novavas, Šumbreg; d) pod P a z i n: Pazin, Beram, Trviž, Lindar, Zarečje, Novaki (pazinski); e) pod V o d n j a n: Gračiče, Svetivanac, Rakalj, Karnica, Barban, Prnjana, Gočan, Marčana, Filipan; f) pod P u l u: Altura, Montić, Lobotika, Kavran, Pomer, Medulin, Premantura, Lžnjana, Šiban; g) pod V o l o s k o: Marčelji, Sroki, Brčići, Trinajstići, Kastav, Brnasi, Saršoni, Blazići, Spiničići, Zvonca, Puži, Breza, Jurđani, Jušići, Kučeli, Gorenji Rukavac, Dolenji Rukavac; h) pod L a b i n: Kunj, Cere, Vetva, Dubrovn, Sv. Nedelja; i) pod L i p u (Podgrad): Kozjane, Artvike, Podgorje, Brgrad; k) pod L o š i n j M a l i: Susak (Sansago); l) pod C r e s: Bell, Dragozetići, Predošćica, pak (na otoku Krku): Batomalj, Baška nova, Baška stara, Omišalj, Dobrinj, Garica, Miholjice, Vrh, Soline, Sužana, Baškadraga i Vrbnik.

Daklo već skoro od sto godina i dok opstoji sama potrošarina t. j. dok plaća samo onaj, koj pije po krčmama i petešarjama, priznavala je vladu velikom dielu Istre pogodnost, da neplaća od vina koliko drugi krajevi države.

A danas hoće svo da pojednače i da ml'u Istri plaćamo pune 4 kruna od stolltra, koj za malo više prodajemo, kao onaj oko Beča i drugdje, koj prodaje po četiri i više puta toliko stolltar. Tako stvar stoji.

Župnik Grasić, koj je toliko zaljubljen za trgovinu vina u svojem kraju i u opće za gospodarstveni prospek seljaka na Pazinštini, razlaže u šire pogubne posljedice zakona kad bi bio uveden. Is tiče osobito pogibelj, da se trgovci vina slože u kartel protiv vinogradarstva, da na nje napre novi poroz, to jest, da toliko cjenije plaćaju vino našim seljacima. To bi bila zavrhu svemu.

Predlaže, da ne samo Gospodarska Sveza prosvjeduje proti nakanjenom porozu na vino, nego neka se zavede agitacija i po općinama, da sve naše općine i zadruge i osobito vinogradari poduzmu sva zakonita sredstva proti ovom naumu.

Skupština je na to prihvatila sjedeću resoluciju:

I. Na skupštini „Gospodarske Sveze za Istru“ u Puli sakupljene hrvatsko-slovenske zadruge najodrešitije prosvjeduju proti namjeravanom obćem porozu na vino, čim bi se smrtni udarac zadao vinogradarstvu, glavnom, često jedinom proizvodu Istre i onako već skoro posve uništenom.

II. Ovaj prosvjed ima se brozjavno dati na znanje Nj. Pr. ministru predsjedniku i ministru financija.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Instalacija načelnika u Puli. — U utorku je svečanim načelom instaliran načelnikom obćine Pula odvjetnik Dr. Varetton. Instalaciji je prisustvovao i namjestnik princ Hohenzoln. Dr. Varetton je razvio obširno svoj program, po prilici onakav kao i dr. Rizzi pred kojih 18 godina, a kamo je Dr. Rizzi doveo obćinu Pulu tim programom, čutimo to teško svi u Puli. Dr. Varetton nije ovaj put u svom govoru spomenuo „talijanstva“ Pule; a što se tiče podobćina izjavio je, da će poradići na tome, da se zadovolji svim potrebama a osobito onim na polju javne nastave. Bude li održao tu riječ, neće mu uzmanjkat pohvala ni s naše strane. — Namjestnik je pozdravio zastupnike i podsjetio, da grad Pula ima zahvaliti sav svoj razvitak ratnoj mornarici i zato da ona ima pravo utjecati na upravu na svim poljima, te traži podporu zastupnika u tom nastojanju i obećaje u ime vlade takodjer podporu.

Zastupnici Baseggio i Albanese sjedili su mirno ko okamenjeni i mislili negdje u sebi: nja, nema nama mjesta tu za austrijskim stolom.

Progovori za narodnostni mir u Istri. Kompromisni odbor hrvatsko-slovenske i talijanske stranke imao je u ponedjeljak u Poreču zajedničku sjednicu, da razpravlja o predlozima zemal. Odbora za tobožnji narodnostni mir u Istri.

Čitamo u talijanskim novinama službeno priobćenje talijanske stranke, po kojem su talijanski odborci izjavili na toj sjednici, da ne mogu smatrati temeljem dalnjeg raspravljanja sveukupne predloge, podnešene od odborika hrvatske stranke. Nakon te izjave da se je razvila rasprava, tečajem koje izravnavi se neki modaliteti, po kojima bi moglo doći do sporazumka. Zemaljski Odbor je ovlašten da prouči te načine i odnosne predloge. Buduća sjednica da bi imala biti negdje polovicom aprila.

Iz ovoga priobćenja talijanske novine zaključuju, od veselja klikću, kao da su hrvatski odborci popustili Talijanima od svojih zahtjeva. Da su talijanske novine bezobrazne i u tim zaključcima, ništa čudnovata. Ali da jim to veselo prisjedne, makar i nja Uekra, izjavljamo kompetentno da su njihovi zaključci od početka do kraja ismišljeni jedina laž, koju u ostalom im ne zavijamo. Poručujemo im uz to, da

da još dugo i dugo grizkati nokte, dok dođe do pomirenja, nebudu li nama Hrvatima i Slovencima Istre htjeli dati sva ona prava, koja nam pripadaju i nebudu li nam povratili sve ono što su nam otkinuli oteli i nepošteno u posjedu drža. Bez toga, gospodo Latini, nema sporazuma.

Hrvatsko kazalište u Puli. Na dan Uskra, radi svetosti ovog blagdana i što svatko želi, da u obilježjima doma proslavi Uskranuće Spasiteljovo, neće biti predstava. Zato nam naši vrli diletni pripravljači za ponedjeljak, drugi dan Uskra liopi pučki igrokaz na prikaz. Te večeri predstaviti će nam liopi pučki igrokaz „Sokica“, komad uzet iz pučkog života u Slavoniji. Taj igrokaz već poznamo, jer su nam ga naši vriedni glumci prikazali par puta sa uspjehom, a obćinstvu se veoma dopao.

Glavna skupština Sokola. Prošlu nedjelju obdržavno je I. Istrski Sokol u Puli svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu uz vrlo brojno prisustvovanje članova. — Skupština je otvorio starosta brat Lacko Križ, koji pozdravio skupštinarne izjavi, da neće više primiti časti staroste Sokola i da se u obće neće primati nikakvih časti na javnom polju, obrazloživ taj svoj korak poznatim žalostnim ometanjima stanovite struje proti njegovom javnom i privatnom djelovanju. Izjavivši to ostavio je dvoranu. Među prisutnima nastane iza toga mla zabuna i međusobno čarakanje, a čulo se uz to nekih premladih (budi blago rećeno) par riječi nespretnih, neopravdanih i neumjernih, izrećenih od niti najmanje po žvanog.

Iza četvrt sata, videć trezniji skupštinarci, da bi mogao nastati još veći razdor, koji bi donio pogubni posljedice za naš Sokol, odputiše se do brata Križa te ga umoliše i jedva nagovoriše, da ponovno primi čast staroste. Teškom mukom odzvaao se molbama svojih i Sokolstva prijatelja, te se povratilo u dvoranu pozdravljen burnim i oduševljenim pljaskanjem prisutnih, te kojima se nakon izbora staroste brat Križ vrlo ganutljivo zahvalio, istaknuv da ponovno prima čast staroste jedino radi dužnosti, kojom je vezan prema narodu da radi. Te lijepe riječi i misli staroste pozdraviše skupštinarci živim odobravanjem i živo klič. Nakon toga izabran je odbor jednodušno.

Iznesosmo u kratko tok ove skupštine namjerpom, da upremo prstom na one noke, koji bi htjeli i u naš Sokol da posiju sjeme razdora lih radi lićnih oprska, koji bi barem u Sokolu i pred zadaćom, koju ima Sokolstvo, morali izbećnuti. To, braćo; treba po žaliti i nevalja; sve osobnosti u narodnim institucijama moraju ostati po strani.

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj. U nedjelju, dne 13. o. mj., bila je ovdje dramska večer, koju priredio hrvatski glumci iz Zagreba: Gg. Josip Pastirc, Vladimir Kešel i gospodjica Kotica Kaštelic. Naroda je bilo dosta i to većinom radnika, dok na žalost inteligencija je izostala. Ne znamo, koji je bio uzrok tome, ali gospoda su znala; da polovica čistog dobitka ide za našu družbu. Gosp. Pastirc predao je našemu učitelju Šoriću K 950, koju svotu smo zaustavili za našu, tek osnovanu podružnicu, na čemu se gg. glumcima najljepše zahvaljujemo.

Ovdje se ima dogoditi jedna velika novost. A znate, koji je izumitelj te novosti? — jedan Mađjar. Evo što se ima dogoditi. Koćlje, što dolaze iz Malog Lošinja zaustavljaju se blizu našeg društvenog lokalca. Naši ljudi, vojničtvo te strani, što dodju iz M. Lošinja zaustavljaju se tu, i idu u naš lokal. (Valjda radi toga, što su bolje posluženi, kod nas, nego u njihovom „Restaurantu“). Tome Mađjaru to smrdi, i on je promislilo, zašto se no bi koćlje

zaustavljale blizu njegovog t. j. talijanske „Restauranta“, a taj je na trgu. Misleći, da kad se budu zaustavljale na trgu, da će svi ljudi što dodju iz M. Lošinja koćljom, ići onda u njegov lokal. Izumitelj onda veselo poterć gospodaru Tančelu, te mu priobći svoj izum, dakako, ovaj veselo, zagrliv objeručke izumitelja i odmah priobći obćini. A da znate, što god zapovjedi Mađjar našim talijanćima, to vam oni odmah izvrše, pa makar bilo to na sramotu i obću cjelog Lošinja. Ne znamo hoće li štočina taj izum izvršiti, ali za nas je sve isto. Jer to nama ni iz džapa ni u džep. Već neka promislite, da li sve koćlje, što dodju iz M. Lošinja mogu stati na trgu, a i ako bi mogle, kud bi prolazio narod, jer općina sasvim dobro znade, da je na trgu uvijek najživahnije.

Krčki kotar:

Austro-hrvatsko parobrod. društvo n. d. u Puntu, javlja, da će počam od 1. travnja t. g. pa do opoziva, parobrod na pruži Baška-Punat-Rijeka odputovaji 45 minuta prije nego li do sada. Povratak iz Rijeka ostaje kao i do sele. Poblizje u današnjem oglasu.

Plovitbeni red za prugu Rijeka-Rab i Nerezino ostaje za sada isti kao što je bio i do sele.

Baška. Naša slavensku braća Česi odabraše ovaj naš kraj za svoje morsko kupalište. Već sada nam javljaju, da će prvim svibnja početi stizati naši mil gostovi. Bilo ih je već nešto i prošle godine, ali to su bili više maleni pokušaji, koji su Bašku pretvorili u morsko kupalište. Gostova, koji su se već prijavili, ima na pretek, tako da će ih biti jedva moguće sve primiti. Svim ostalim, koji se naknadno budu prijavili i koji se već dan na dan javljaju, neće biti moguće zadovoljiti radi premalo razpoloživih prostora. Zadovoljiti ćemo se morat sa samih 500 gostova. Da bismo mogli primiti svih, koji kane ovamo doći, htjelo bi se napraviti prostorija za 8000 gostova, a to će reći, sazidati drugu Bašku, jer toliko po prilici broji ona danas stanovnika. Ljudi su shvatili svoj položaj te su počeli graditi nove sgrade lih u tu svrhu. Tako će do konca ovog mjeseca biti predane svojim gospodarima tri lijepe, moderno sagrađene kuće, a u njima dvadesetak lijepih soba, koje će biti na raspolaganje stranaca. Do godine, ako Bog da, podići će se ih više. Za hranu pako istih skrbiti će četiri svratišta, a k ovima gradi se jedan paviljon, koji će takodjer skrbiti za jedan dio. Za kupanje pripravljeno je lijepo, moderno građeno kupalište sa 80 prostranih kabina. Za sunčanje, jer mnogi i sunca trebaju, poskrbila se sama priroda, sa prostranim, do kilometar dugim žalom, koji se proteže s jedno i druge strane kupališta. Jednog hlada za sada je premalo, ali i na tom djelu se neprestano radi, tako da za par godina bit će i hlada na pretek. Na ovaj način otvara se Baški sretinja budućnost. Sada samno još par riječi samim Baščanom:

Evo, naš čilj; naša želja se naskoro ispunila. Stranci dolaze k nama i neće ih nitko moći odvratiti od nas, dolli nas samih. Do nas jedinih stoji zadržati njihovu naklonost. Zadovoljni ove godine posjetili će nas i do godine, nezadovoljni ove godine razletjet će se, kao i ptice na sve strane. Da ne budu prekasno, upozoravam na vrijeme sve one, koji će s tim ljudima raditi, koji će s tim ljudima novac zaustavljati, da budu u oćinama umjeroni, a čistoća da bude uzorna i dobra posluga. Bar početak neka bude skroman. Radeći jedino tako odnijet će lijepu uspomenu od nas, a na rastanku pružajuć nam ruku srećno će nam dovikivati: „do vidova opet do godine“.

Obiteljska žalost. — ...
ćina Kastav, pisu nam da je iminuo dne 20. o. mj. nakon duge bolesti u visokoj starosti od 75 god providjen sv. Otajstvu za umiruće, pokojnik i rodoljub Andrija Mavrović, surin narodnog zastupnika Matka Mandića i brat mu Dra. Frana, liečnika u Tratu. Vrijednomu pokojniku bila lahka domaća grad a njegovoj teško uciviljenoj svojti naša iskrono saučestća!

Pazinski kotar:

Djaško pripomoćno društvo u Pazinu primilo je u mjesecu veljače sljedećih prinose: Fr. Matejčić, Trst 40 K; J. Kozuh, Celje 20 K; Prva Zagorska štedion Krapiua 20 K; M. Sanković-Soldatić, Dan 5 K; Krańsko društvo za štednju i zajmovo Kršan 20 K; Tarok, Pazin 10 K. Hvala svesrdna prinosiociima, a podsjetili drug na blagodarnost do društva!

Predavanja u Pazinu. Koncem mjeseca veljače sastavila se Hrv. Citronica Pazinü odbor za prosvjetu, koji si je uzela za zadaću, da poradi oko širenja prosvjete u Pazinu i u srednjoj Istri.

Kroz mjesec ožujak držala su se tri predavanja za izobraženje krugova, i držaće svako subote u 8¹/₂ sati u večer.

Dne 5. III. predavao je g. prof. Novljica o Halleyovom kometu. Predavač je lakim razumljivim načelom iznesao u opće o kometima, o njihovoj stazi prema našoj zemlji, sunecu i svemiru. Podao je povijest o Halleyovom kometu, a napose se je pozabavio, da prikaže, kako će nam se komet ove godine javiti i izgubiti li našeg vidika. A za mali odmor medju predavanjem iznesao je u kratkim crtama životopis našeg seljaka Gjura Palica, koji je ponovno otkrio Halleyov komet.

Dne 12. III. predavao je g. prof. Zgrabić o slovenskom preporodu do Prešerna St. Vrasa. Kao uvod u predavanje nastojao je podati u krupnim, ali jasnim crtama — sliku o kulturnim i literarnim strujama te težnjama za prvih godina 19. vijeka, i njihov utjecaj na Slovenca. Zatim se je najviše zadržao kod slovenskog slaviste Kopitara, te je polatnje govorio o njegovom odnošaju prema Gaju i Ilirijcu o zaslugama za slovensku filologiju, a izričito kod Slovenaca se samo dotakao, jer će to iznijeti u posebnom predavanju u Črazu.

Dne 18. III. predavao je g. prof. Doroghy o Francu Prešernu, te je u kratkim crtama označio njegov život i odnošaje prema ilirizmu, Vrazu i drugima. Istaknuo je vrijednost i važnost njegove poezije djelovanja za razvitak slovenske književnosti.

Poslije predavanja krasnoslovlje je S. Matanić pravnik „Uvod-Krsta pri Savicu do Prešerna. Iza ovoga držao je F. Škokić svr. prav. spomenoslovo Ernestu J. Lusčicu, rav. učitelju.

Predavanja bijahu u lipom broju pobjećena bez razlike staleža, a poželjno bilo, da se što više koristili ovim predavanjima naša radništvo i mladež u Pazinu. Do sada je bio poprćni broj posjetitelja 50, a najviše bilo je 65.

Kako je već u ovom listu javljeno imamo se držati svako nedjelje pućka predavanja za širo slojove. Obdržavalo se samo jedno takvo predavanje dne 6. III., a više se nije moglo držati pošto nije bilo dovoljno slušatelja, te su se ova predavanja odgodila do jeseni, pa će onda odbor pokušati sa novim sredstvima, da uzmoglo tako privesti narod što većoj kulturi.

Glede subotnih predavanja ipak moramo istaknuti, da bi se mogao broj posjetitelja povećati, te se nadamo, da će se to uskoroj budućnosti dogoditi, kad se bude vidjelo od kolike je to koristi za življenje. Osobito je upalo u oći, da nema na pred-

ih naših ljudi sa akadem-
zabom, koji bi inače morali
eiti, a ne da se protiv čvrsto
raju u svoja kuće ispricavajući se
ogučo e kojekakvim obzirima. Ali neka
znadu svi oni, da samo zajedničkim radom
i slogom svih nas dolazimo do općih na-
rodnih uspjeha. Samo tim načinom došli
svo do dosadašnjeg našeg preporoda u
Istri, pak stoga je od potrebe, da i na-
dalje svi zajednički uzradimo oko opće
narodne prosvjete.

Iz Pazina. Kod ovdješnjeg državnog
ozor Gospodarstva obdržavati će se po-
čamši od 5. travnja t. g. dva tečajja po
dva dana, u svrhu poduke cijepanja loza
i voćaka. One osobe, koje bi željele pri-
sustvovati ovim tečajjima, neka se prijavie
pismeno ili ustmeno, i to najkasnije do
31. ožujka t. g. kod Upraviteljstva gore
navedenog Gospodarstva.

Zalutaj, 21. ožujka 1910. Pred dvije
godine imalo se da podupri na ovdješnjoj
hrvatskoj pučkoj školi mjesto učiteljice, a
bila je samo jedna konkurentica i naravno
imenovana, premda se je od svih nas je-
dini g. župnik za njezino imenovanje zauzeo.
Bojazan — da se ne bih prenatogio u
prosudjivanju dotične učiteljice, bila je uz-
rokom dosadašnjoj mojoj šutnji. Nu pro-
matrajuć kroz ove dvije godine njezin rad
osvjedočio sam se na žalost i došao do
zaključka, da ona zbilja nije sposobna da
pokriva ovo u narodnom pogledu toli izlo-
ženo učiteljsko mjesto to da ga mora ustup-
iti sposobnijoj sili.

Dok ona kao učiteljica hrvatske škole
zanimaraje naš jezik i daje prvenstvo ta-
lijanstini, pogotovo pak u općenju s oso-
bama, s kojima bi apsolutno morala go-
voriti isključivo hrvatski, te dok se bilo
roditelji, bilo čak i nadležne školske obla-
sti tuže na slabi napredak u njezinom
razredu, svaki će od nas morati nastojati
da po mogućnosti zapriječi njezino defini-
tivno imenovanje.

U ostalom se nadam, da će sada i sâm
g. župnik, kojemu jedinom ima ona da
zahvali — da je i provizorno bila u Zlatinju
namještena, zauzimajući se za opću na-
rodnou stvar bili uz nas; a ne dvojim, da
će i nadležne oblasti najprije nas Zlatinjce
pitati za mnijenje prije nego će do imeno-
vanja doći, a ne slušati kojeg drugog,
koga nije stalo do toga, da udovolji
opravdanim željama u stvari zainteresova-
nih općinara — već jedino da udovolji
želji pojedinca. *Jedan za sve.*

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka. Veliko zadovoljstvo vlada
u našem puku, otkad čuje ono krasno i
mlozvučno pjevanje hrvatskih molitava u
crkvi. Koja razlika danas i nekada, kad
se našom crkvom nije orio skladni poj iz-
vježbanih pjevača. To zadovoljstvo i ve-
selje ipak nam tuli žalostna činjenica,
što je hrvatsko pjevanje dozvoljeno samo
kod tihih misa dok je kod velikih misa
to zabranjeno. Onda neka pjevači kod ve-
likih misa u obće ne pjevaju. Bogu je
ugodna svaka molitva u svakom jeziku,
samo da je iskrena i pobožna... Hvalite
Gospoda svi puci, hvalite jega svi jezici...
Pjesva se u psalmu. Zato ako biskupu Na-
glu, Flapu, Rimu i austrijskoj vladi nije
ugodna hrvatska molitva, to mi malo
marimo, ali da nam se silom nameće mo-
litva u tuđem jeziku, koga ne razumijemo
a po tom i neznamo što molimo a možda
kadkad i „zabestimamo“, loga nema, a
jokl jer to bi značilo, da crkveno oblasti
gone narod na grieh. Dakle će pjevati
pošteno učiniti, ako obavijeste g. župnika,
da kod velikih misa neće više pjevati la-
lunski nego jedino hrvatski; a kad bi im
to bilo zabranjeno onda neće pjevati ni-
kako. Sve to neka g. župnik (čast mu,
nije on tome kriv) uzme do znanja i javi
nadležnoj oblasti. Narodna čast i ponos

zahvaljeva, da se nedamo gnjaviti od nešli-
ljut h narodnih neprijatelja barem ne u
našoj kući!

Razne primorske viesti.

**Ukrsni blagdan i Družba sv. Cirila
i Metoda za Istru.** Svi znači kažu, da se
hrv. Istri spremaju teški dani. Rasprave
o talijanskom sveučilištu pokazuju nam
ponovno osobitu naklonost naših vlada-
jućih krugova napram Talijanima. Tom
se je prigodom isticao neprostanto, kako
interesi monarhije traže, da se spram au-
strijskih Talijana postupa što obzirnije.
Mi razumijemo tu pjesmu. Postupati ob-
zirnije prema Talijanima znači drugim
riječima otmati Hrvatima ono, što su teš-
kom mukom i dugotrajnim radom izvoji-
stili. Istarski Talijani znadu dobro za raz-
podožanje tih krugova, pa prena tomu
udešavaju svoj postupak spram svojih su-
zemljaka Hrvata. Polag sporazuma ut-
nađenog među našom i njihovom stran-
kom, imali bi bili Hrvati doći do nekih
svojih najživotnijih prava, ali se Talijani
tomu opiru i neprestanim smicalicama
odgadjaju od dana na dan ispunjenje na-
šlih pravednih zahljeva. Raspoloženje vla-
diših krugova i njihova očita naklonost,
koja je sada nekuda osobito izbila na javu,
utvrdit će Talijana u njihovoj opornosti još
i jače i mi Istarski Hrvati bit ćemo još
uvijek daleko od naših prava, te ćemo se i
nadalje morati sami brinuti za svoj daljnji
narodni opslanak.

Naša Družba sv. Cirila i Metoda za Istru
imać će i nadalje, da štiti naš podmladak,
koji hiva od dana do dana sve to ugro-
ženiji. Škole, što ih je družba podigla tra-
bit će i nadalje da čuvamo kao oko u
glavi, želimo li, da ovaj liepi dio hrvatske
zemlje očuvamo našoj zajedničkoj domovini
Hrvatskoj. Stoga treba da tu družbu po-
dupremo iz svih sila, da ju što više učvr-
stimo, da može sačuvati i svoj dosadašnji
posjed i razgraniti svoje djelovanje u kra-
jevima, gdje je naša hrvatska krv u opas-
nosti, da je tuđin otruje.

Ali mi vjerujemo u podpuno uskrnuće
naše narodne slobode, a da ga uskorimo,
molimo sve Hrvate i Hrvatice, da se u
danima velike kršćanske slave što izdašnije
sjete družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.
Naprijed za družbu!

**Pravednoljublje talijanskog „katolič-
kog“ lista.** Poznati prijatelj našega na-
roda, tršćanski „L'Amico“, glasilo mladih
talijanskih reformatora, te istomišljenik
naših „puzavaca“, priobćio je u zadnjem
broju pod naslovom „Slovenci u novoj
luci“ viesti, koje bi se stidilo i njegov po-
litčki drug, židovsko-liberalni „Il Piccolo“.
U toj viesti laže drzovito, da je vlada
htjela uzeti na radnju u novoj slobodnoj
luci kod sv. Andrije u Trstu namjesto
tršćanskih radnika, skoro izključivo sloven-
ske radnike. Ova vraka mjera da je iza-
zvala silno nezadovoljstvo u gradu, pa da
je nakon uztrajnog rada zadovoljeno Ta-
lijanom.

Svakomu, koji prati događaje u Trstu,
poznato je, da je vlada naložila bila upravi
javnih skladišta, da se uzme nešto i slo-
venskih radnika na radnju u novoj luci i
činilo se, da će se tomu pravednomu za-
htjevu zadovoljiti i to tim više pošto je
bio među slovenskim radničtvom znatan
dio pripadnika tršćanske občine i budući
da su do sada radili u prostoj luci i tali-
janski radnici iz kraljevine.

Sudeći po pisanju talijanskih listova iz
Trsta vlada je od svoje nakane odustala,
čemu se n. e. nitko čuditi koj znade, da
postupa vlada s Talijanima kao s razma-
zanom djecom, koju valja u svemu zado-
voljiti.

Katolički (?) „L'Amico“ nepozna u Trstu
i okolici drugih radnika nego li talijanskih,
a ono što je liepše, napisano je debelu laž,
da se je htjelo namjestiti skoro sve samo

slovenske radnike, dočim su i najradikal-
niji talj. listovi javljali, da se ih kani
uzeti jedva jednu trećinu od svih radnika,
koji su imali tamo raditi.

Tako eto ljube istinu, pravicu i nas
Slaveno katolički svećenici u uredničtvu
onog nazovio-katoličkog lista!!

**„Hrvatsko pripomoćno društvo u
Beču“** sazivlje u smislu društvenih pra-
vila svoju XXIV. redovitu glavnu skup-
štinu na 16. travnja t. g. u 8 sati u večer
u prostorijama restauracije „Zum alten
Schottentor“ I. Schottengasse 7.

**Interpelacija zastupnika Matka Man-
dića i drugova.** U sjednici carevinskoga
vieća od dne 18. o. mj. postavio je na-
rodni zastupnik g. Matko Mandić sa dru-
govi interpelaciju na ministra za zemaljsku
obranu radi nedoličnog postupanja sa jed-
nim vojnikom u Istri. Interpelaciju priob-
ćiti ćemo čim nam dopusti prostor u listu.

Za naše kandidante ljekarničtva. Mi-
nistarstvo nutarnjih posala u Beču izradilo
je naredbu, kojom se djacima iz Dalma-
cije i Istre priznaju ljekarnički diplomni
jurve postignuti i oni, koje će unapried
postignuti na hrvatskom sveučilištu u Za-
grebu. Ova naredba imala bi izaći još
prije Uzkrsa.

Uzkrski praznici carevinskoga vieća.
Carevinsko vieće imalo je posljednju sjed-
nicu prije uzkrasnih praznika prošloga petka.
Uzkrski će praznici trajati, kako se čuje,
tamo do 10. ili 12. aprila. Naši su se za-
stupnici vratili svojim kućam u subotu i
nedjelju, što dajemo do znanja onim, koji
bi eventualno željeli s njima govoriti!

**Promještenja i imenovanja sudaca
u Primorju.** Ministar pravosuđa promje-
stio je kotarske sudce: Rudolfa Sterle iz
Cirknice u Goricu, Dr. Lazara Lucicha iz
Cresa k zemaljskomu sudu u Trst, Frana
Mavar iz Boveca u Buzel, Dr. Ljudevit
Schrott iz Buzeta u Pazin, Attilio Borri iz
Pala u Lesinju.

Imenovao je kotarskim sudci: Justa
Dietz iz Tolmina u Cirknicu, Srečka Bi-
zolja iz Podgrada u Bovec, Frana Forlana
iz Motovuna u Cres, Dr. Emanuela Per-
čić iz Voloskoga u Krk, Nestora Lauren-
čiča iz Poreča u Rovinj, Dr. Julija Zen-
naro iz Pule na zemaljskomu sudu u Trstu.

Prislušnici: Josip Gerardi imenovan je
sudcem u Voloskom, Miroslav Muha sud-
cem u Pali, Fridrih Korsić sudcem u Pod-
gradu i Karlo Peteani sudcem u Polji.

ZAHVALA.

Podpisani zahvaljuju se svim rođacima,
prijateljima i znanecima koji su povodom
dugotrajne bolesti i smrti pok.

Andrije Mavrovića,

surjaka, ujaka, i praujaka, njega posjeći-
vali, tješili i njegovali a njegovim toliko
znakovno saučestvu izkazali. Osobita zahvala
velič. g. Dr. Antunu Grgurini, liečniku
u Opaljji, velič. svećenstvu, koje je nje-
gove smrtne ostanke do hladnoga groba
popratilo. Svima poplatio Svevišnji sto-
spratko!

Mihotići, 22. marča 1910.

U ime sve rodbine:
Matko Mandić.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Potpisano javlja gospodi dioničarima
društva, da je bilanca za godinu 1909.
po nadzornom odboru ispitana i u redu
pronadjena te je ujedno sa izvješćem ra-
vnateljstva svakom dioničaru na uvid iz-
ložena u poslovnicu društva u Puntu.
PUNAT, dne 14. ožujka 1910.

Ravnateljstvo.

Novac za svakoga! Brz! Jedin! Povjerljivo. — Od
400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje
od 4 K, uz 6%, bez predbilježbe, bez po-
lice (i za gospođe), sa jamstvom ili bez
njega. Ilimitarni zajmovi uz 3 1/2%. —
FILIP FELD, bankovni i burzovni posao,
Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

Natječaj.

Po pisani raspisuje ovime natječaj za
potpore „Bratovštine hrv. ljudi u Istri“ za
god. 1910. Molbe obložene svjedodžbom
prvog semestra (kolokvija) i iskazom siro-
maštva imaju se pripisati potpisanojmu
najkasnije do 20. aprila t. g.

Oj molitelja zahtjeva se naročito:
1.) da je Istranin, 2.) da je članom
Bratovštine i u tek. godini on ili njegov
otac (odnosno skrbnik), 3.) da dokaze, da
dobro napreduje u naukama, 4.) da iska-
zom siromaštva dade takve podatke, iz
kojih se može točno prosuditi materijalno
stanje njegovo i njegovih roditelja i 5.) da
u molbi osim toga navede da li uživa ka-
kovu potporu i u kojem iznosu.

Odbor Bratovštine hrv. ljudi u Istri.
U Kastyu, dne 16. marča 1910.

Br. 472.

Raspis natječaja.

Polag zaključka opć. zastupstva, stvoro-
nog u sjednici od 4. kolovoza p. g. raspi-
suje se ovime natječaj na jedno mjesto
općinskog redara uz godišnju plaću od
1000 K (hiljada kruna).

Ostela za uniformu uračunana je u
plaći.

Natječajli za to mjesto treba da do-
kažu:

- a) austrijsko državljanstvo;
- b) dobu od barem 25 godina;
- c) potpuno posjedovanje građanskih
prava;
- d) zdravo fizično ustrojstvo;
- e) dobar glas i napriekorno moralno po-
našanje.

Natječajli će povise dokazati, da po-
sjeđuju znanje i specijalne sposobnosti
kakove su neophodno potrebite, da se
može od njih očekivati povoljno vršenje
posala, što će im se povjeriti.

Zahljeva se poznavanje hrvatskoga je-
zika u govoru i pismu.

Prvenstvo će imati umirovljeni oružnici
ili izsluženi podčasnici vojske, koji ne pre-
koračaju 50 godina života.

Nastup službe je 1. V. 1910.
Molbe treba da se prikažu do 15. IV.
1910.

Općinsko Poglavarstvo

u BAŠKI, dne 16. ožujka 1910.
Naećnik:
B. Kaftančić, v. r.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem
samo K 3-50.

Nakupio sam 30.000 komunda, radi toga
razasijam krasnu 36 sati iduću Gloria-
srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa
liepo graviranim oklopom i liepim pozla-
ćenim ili posrebrnjenim lancem, točno iduću
samo za K 3-50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s.
iduću anker remontoir prve vrsti švajcarski
sat a pozlać. lancem za K 6-—, 3 god.
pism. jamstvo za svaku uru.

Razasijam potučem S. KOHANE izvozna
kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.
Nebrojene priznanice i opetovnu naručbe.
Ako nije po volji vraća se novac.

**Sjetite se družbe Sv. Cirila
i Metoda za Istru!**

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo
na dionice u Punt.

Plovitbeni red
vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.
Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	VPUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	"	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	"	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	"	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	"	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjeto pristajanje u Njivcima.

Pruga: Baška-Punat.

Poned. Utorak Četvrt. Subota	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Poned. Srijeda Petak Nedjelja
prije podne				po podne
8.45	odl.	VBaška	dol.	6.—
4.45	dol.	Punat	odl.	5.—

Uvjeto pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	VRJEKA	dol.	2.30
7.50	dol.	Opalja	odl.	2.—
8.—	odl.	"	dol.	1.50
9.20	dol.	Bell	odl.	12.50
9.30	odl.	"	dol.	12.20
10.20	dol.	Merag	odl.	11.30
10.30	odl.	"	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	"	dol.	10.30
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	"	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.30
3.10	odl.	"	dol.	6.20
4.—	dol.	NEREZINE	odl.	6.30

Uvjeto pristajanje u Sv. Martinu Lokoškom i Rovenskoj.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	"	dol.	6.45
11.45	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržuje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Poziv

na drugu redovitu glavnu skupštinu Gospodarskog trgovačkog društva u Blaziću, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se održavati u nedjelju dne 10. aprila o. g. u 3 sata poslije podne u društvenih prostorijah uz ovaj

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prosto godišnje glavne redovite skupštine.
2. Izvješčaj upravnog odbora.
3. Izvješčaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1909.
5. Izbor podpredsjednika između upravnog odbora.
6. Promjena § 5. društvenih pravila.
7. Slučajni predlozi.

Opomena! Ako u urečeni sat nabi bio dostatan broj članova, onda će se pol sata kasnije održavati druga Glavna skupština na istom mjestu i sa istim dnevnim redom, koja će pravovaljano zaključke stvarati bez obzira na broj članova.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

Poziv

I. redovitu glavnu skupštinu

Gospodarskog trgov. društva u Zametu

što će se držati dje 4. aprila u 3 s. po podne u prostorijama društva "Sloga" u Zametu.

Dnevni red:

1. Pročitanje zapisnika posljednje skupštine.
 2. Izvješće upravnog odbora.
 3. Izvješće nadzornog odbora.
 4. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirnog suda.
 5. Slučajni predlozi.
- ZAMET, dne 16. ožujka 1910.

Uprava.

Nikada više!

neću mienjati sapuna, odak rabim Bergmannov Steckenpferd-Lillemilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Totschen n/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanli pjega i uzdržaje lipeu, mekanu i nježnu teintu.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

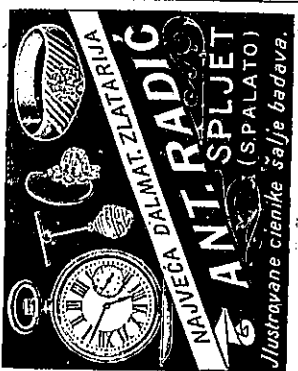
tkaonica,
Novy Hradek, Česka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzedećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke cijene.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro puñjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10.—, K 12.—, K 15.— i K 18.—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13.—, K 15.—, K 18.—, i K 21.—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3.—, K 3'50, i K 4.—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4'50 i 5'50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27.—, boje K 33.—. — Razabilje franko pouzedećem od K 10.— napried. Zamjenu i vraćeno priznaju ako se poštarina plati.

Benedikt Sachscl, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Česka.

Jadranska Banka u

Glavna skupština dioničara Jadranske bank. Trstu, održana dne 20. o. mj. odlučila je, da se z poslovnu godinu 1909. razdijeli

6 0/0-na

dividenda. Prema tome odrezak br. 4 izplaćivati će se na bančnim blagajnama u Trstu i Opatiji počamši od 1. travnja o. g. sa

K 24.—.

Upravno vijeće.

TRST, 21. ožujka 1910.

VELIKI IZBOR
svakovrstnih gotovih odijela za gospodu i dječake
kao i za dame i djevojčice
:: BOHINEC i drug ::
ulica delle Torri 3, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(iza crkve sv. Antona novoga)
Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cijene vrlo nizke.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju sadržanih djeleova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član to plaća od istoga 4%
isto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkasa, a iznos od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok sa odkas, uz odkas od 8 dana.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenico i sadržnicu uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—za sati prije podne i 3—6 sati poslije podne; u nedjelju i blagdane zatvorono.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u vialo Carrara vlastita knđa (Narodni Dom) prvi pod česno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

NOVO! HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vlas-d-vlas Arono.
Vlastnik: Frane Barbalic

sasma nanevo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljnom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfca br. 1, vlasništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: **SVOJ K SVOMU!**

Zahtjevajte liepo uredjeni
cjenik sa kolendarom 1910.
„Narodne tiskare“ LAGINJA i DR., Pula.